

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, <https://www.finarbitr.cz>

Navrhovatel

Zástupce

Mgr. Miroslav Němec
advokát
IČO 018 27 413

Instituce

Česká pojišťovna a.s.
IČO 452 72 956
Spálená 75/16
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/620/2015 - 6

Praha 15. 2. 2018

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 3. 9. 2015 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci o zaplacení 297.780 Kč s úrokem z prodlení 8,05% ročně z částky 297.780 Kč od 17. 6. 2015 do zaplacení, o námitkách Navrhovatele, ze dne 7. 12. 2017, evid. č. FA/28399/2017, takto:

Námitky Navrhovatele doručené finančnímu arbitrovi dne 7. 12. 2017, evid. č. FA/28399/2017 se podle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi zamítají a nález finančního arbitra ze dne 22. 11. 2017, evid. č. FA/32493/2016 se potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se po Instituci domáhá vrácení zaplaceného pojistného po odečtení vyplaceného odkupného a mimořádného výběru ze smlouvy o životním pojištění, kterou s Institucí uzavřel a která je neplatná, protože Instituce Navrhovatele neinformovala o nákladové struktuře pojistných smluv.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel a Instituce uzavřeli dne 27. 7. 2009 pojistnou smlouvu č. ■■■ o životním pojištění PROFI Invest, s počátkem pojištění od 1. 9. 2009 a dobou pojištění 30 let (dále jen „Pojistná smlouva“). Finanční arbitr současně nezjistil, že by se součástí Pojistné smlouvy nestaly všeobecné pojistné podmínky ŽP-VPP-DYKP-0003 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a doplňkové pojistné podmínky ŽP-DPP-DYKP-0007 (dále jen „Doplňkové pojistné podmínky“).

Ze shromážděných podkladů vyplynulo, že Pojistná smlouva zanikla k datu 1. 6. 2014 na základě výpovědi Navrhovatele ze dne 7. 4. 2014.

V řízení finanční arbitr zjistil, že ujednání Doplňkových pojistných podmínek, konkrétně čl. 1 bodu 3 odst. 3.1. a 3.2. Doplňkových pojistných podmínek o strhávání nákladů, „3.1. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého účtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční a správní náklady stanovené podle pojistně

technických zásad pojistitele. 3.2. Pojistitel je oprávněn započítat pojistníkovi inkasní náklady za každé zaplacené pojistné.“ a čl. 1 bod 1 odst. 6 a 7 Doplnkových pojistných podmínek, který upravuje strhávání rizikového pojistného, že „1.6. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o rizikové pojistné za základní pojištění. 1.7. Rizikové pojistné za základní pojištění stanoví pojistitel podle pojistně technických zásad pojistitele, především s ohledem na pohlaví a věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální zúčtovací období a na zdravotní stav pojištěného k datu sjednání pojištění nebo k datu poslední změny pojistné částky nebo pojistného.“ a čl. 8 odst. 3 Všeobecných pojistných podmínek upravujícího odkupné tak, že „[v]yšší odkupného pojistitel stanoví podle pojistně technických zásad.“, jsou neplatná podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“), protože jsou neurčitá.

Při posuzování oddělitelnosti neplatných ujednání od ostatních částí Pojistné smlouvy finanční arbitr nezjistil, že by je s ohledem na vůli smluvních stran bylo možné oddělit a vyslovil neplatnost Pojistné smlouvy jako celku.

Finanční arbitr musel posoudit námitku Instituce na promlčení nároků, které v řízení vznesl Navrhovatel, a posoudil ji jako důvodnou. Finanční arbitr v té souvislosti podle § 457 starého občanského zákoníku zúčtoval jednotlivá nepromlčená bezdůvodná obohacení, která si strany poskytly, a zjistil, že při zohlednění promlčení je bezdůvodné obohacení na straně Navrhovatele vyšší než na straně Instituce a že tedy nemůže Navrhovateli nic přiznat, a proto jeho návrh podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi nálezem, evid. FA/32493/2016, ze dne 22. 11. 2017, zamítl (dále jen „Nález“).

Finanční arbitr současně v Nálezu řízení o návrhu Navrhovatele v části připojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu s progresivním plněním, doby nezbytného léčení úrazu, závažných onemocnění, trvalé invalidity následkem úrazu, podle § 14 odst. 1 písm. a) zákona o finančním arbitrovi zastavil, a to pro jeho nepřípustnost ve smyslu § 9 písm. a) zákona o finančním arbitrovi, protože se nejednalo o spor ze životního pojištění ani jiný spor v působnosti finančního arbitra.

3. Námítka Navrhovatele proti Nálezu

Námítka Navrhovatele směřují proti výrokům I. a II. Nálezu.

Navrhovatel namítá, že nerozhodnutím o návrhu na určení neplatnosti Pojistné smlouvy, rozhodl finanční arbitr pouze o části návrhu.

Navrhovatel argumentuje, že má na určení neplatnosti Pojistné smlouvy právní zájem, neboť v souvislosti s Pojistnou smlouvou uplatňoval daňové úlevy a nerozhodne-li finanční arbitr výrokem o určení neplatnosti Pojistné smlouvy, není postaveno najisto, zda Navrhovatel je povinen podat dodatečná daňová přiznání či nikoli. Navrhovatel namítá, že se současně při podání dodatečných daňových přiznání vystavuje riziku vyměření sankce ze strany správce daně, které by se Navrhovatel následně domáhal vůči Instituci z titulu náhrady škody. Navrhovatel současně argumentuje, že návrh na určení plní podle Navrhovatele i preventivní funkci, neboť za situace, kdy finanční arbitr s ohledem na námitku promlčení zamítne návrh Navrhovatele a zároveň v odůvodnění rozhodnutí naznačí, že se Navrhovatel bezdůvodně obohatil, ponechává Navrhovatele i Instituci v právní nejistotě ohledně jejich právních poměrů. Takový postup finančního arbitra je i v rozporu s procesní ekonomikou, když ohledně „naznačeného“ nároku Instituce bude muset proběhnout nové řízení, ve kterém se soud bude muset platností Pojistné smlouvy znovu zabývat.

Navrhovatel argumentuje, že v rozhodnutích vydaných finančním arbitrem pod sp. zn. 48/SU/2013, FA/SU/525/2014, FA/SU/253/2014, FA/SU/204/2014 rozhodl finanční arbitr

o určení existence právního vztahu, aniž by zkoumal právní zájem navrhovatelů na tomto určení.

Navrhovatel brojí proti výroku I. Nálezu a argumentuje, že při uzavření Pojistné smlouvy smluvní strany nesjednaly žádné úrazové pojištění dospělých ani dětí. Toto pojištění strany sjednaly až dne 27. 1. 2010, a proto pokud finanční arbitr shledal v odůvodnění Nálezu Pojistnou smlouvu neplatnou, nemohly být na Pojistné smlouvě provedeny platně žádné změny, k ujednání o úrazovém pojištění tedy podle Navrhovatele nemohlo dojít a finanční arbitr je povinen rozhodnout o veškerém plnění, které bylo na základě této Pojistné smlouvy poskytnuto, tedy i o pojistném za úrazové pojištění. Navrhovatel odkazuje na čl. 1 bod 3 Všeobecných pojistných podmínek a čl. 1 bod 6 Doplnkových pojistných podmínek a dovozuje, že na úrazové pojištění nelze nahlížet samostatně.

Navrhovatel trvá na tom, že Instituce vznesla námitku promlčení v rozporu s dobrými mravy, a finančnímu arbitrovi vyčítá, že nezohlednil důvody neplatnosti Pojistné smlouvy zaviněné výlučně Institucí, nerovný vztah mezi Navrhovatelem (spotřebitelem) a Institucí, časovou asymetrii plnění z Pojistné smlouvy a zásadu poctivosti stanovenou v § 6 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), která ve spojení s § 3030 nového občanského zákoníku dopadá i na posuzovaný spor.

Navrhovatel s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 28 Cdo 329/2010, dovozuje, že Instituce, která nepostupovala s odbornou péčí, když sjednala neplatnou Pojistnou smlouvu, dlouhodobě nezveřejňovala poplatky a náklady a která poskytovala klamavé informace o pojistných produktech, se nedovolává principu právní jistoty promítajícího se do institutu promlčení v dobré víře, v důsledku čehož je námitka promlčení v rozporu s dobrými mravy. Navrhovatel dále odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06 a na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 11. 5. 2000, sp. zn. III. ÚS 158/99, rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. II. ÚS 2370/14.

Navrhovatel opakuje, že Instituce uzavřela Pojistnou smlouvu v rozporu se zákonem, když Pojistnou smlouvou nepřevzala pojistné riziko, formulovala text Pojistné smlouvy bez podstatné náležitosti ve smyslu § 4 odst. 1 písm. g) zákona o pojistné smlouvě a nesdělila nákladovou strukturu pojištění, čímž současně postupovala v rozporu se zákonem č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Navrhovatel dovozuje, že za situace, kdy Instituce sjednala neplatnou Pojistnou smlouvu, musela si být vědoma, že se přijímáním pojistného od Navrhovatele bezdůvodně obohacuje.

Navrhovatel se ztotožňuje se závěrem finančního arbitra, že ujednání Pojistné smlouvy o počátečních, správních a inkasních nákladech v čl. 1 bod 3 odst. 3.1. a 3.2. Doplnkových pojistných podmínek je neurčité a tudíž neplatné, Navrhovatel současně namítá neúplnost takového zjištění, když se finanční arbitr nevymezil vůči poplatku za správu portfolia včetně administrativního poplatku, poplatku za evidenci podílových jednotek a vůči jiným srážkám ve smyslu čl. I bodu 9.2.13. Doplnkových pojistných podmínek. Navrhovatel současně tvrdí, že vyčíslení nákladů předložené Institucí v řízení nelze považovat za věrohodné, protože vykazují zjevné chyby. Navrhovatel namítá, že se finanční arbitr v Nálezu nevypořádal s argumentací Navrhovatele o tom, že Pojistná smlouva je neplatná z důvodu absence převzetí pojistného rizika. Navrhovatel namítá, že jestliže finanční arbitr konstatuje, že neplatně účtované náklady a rizikové pojistné neovlivňuje určitost kapitálové hodnoty, pak neovlivňují ani určitost pojistného plnění a musí být oddělitelná od ostatních ujednání Pojistné smlouvy. Navrhovatel dovozuje, že jestliže Pojistná smlouva existuje bez neplatných ujednání o poplatcích a nákladech, musí finanční arbitr rozhodnout o povinnosti Instituce vyplatit Navrhovateli odkupné ve výši kapitálové hodnoty (bez účtování neplatných nákladů, poplatků a rizikového pojistného).

Navrhovatel namítá, že rozhodnutí finančního arbitra je nezákonné, protože finanční arbitr nezjistil řádně rozhodné skutkové okolnosti (např. uhrazení jednotlivých plateb pojistného, předložené vyčíslení pouze části nákladů a poplatků) a neprovedl řadu důkazů, které Navrhovatel v návrhu na zahájení řízení navrhoval, aniž by finanční arbitr v Nálezu vysvětlil, z jakého důvodu návrhy na dokazování ignoroval.

Navrhovatel nesouhlasí s právním závěrem finančního arbitra o promlčení pojistného zaplaceného do 3. 9. 2012 a namítá, že v režimu § 457 starého občanského zákoníku se námitka promlčení neuplatní. Navrhovatel odkazuje na stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28. 3. 1975, sp. zn. Cpj 34/74, že „*Jestliže tedy jde o vrácení vzájemných peněžitých plnění z neplatné smlouvy, je třeba po vzájemném zúčtování těchto plnění uložit plnění rozdílu jednomu z účastníků.*“ Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002, podle Navrhovatele vyplývá, že v případě zúčtování se neuplatní zákonná omezení limitující zápočet pohledávek. Připuštění námítky promlčení v režimu § 457 starého občanského zákoníku by mohlo vést podle Navrhovatele k nežádoucí a nespravedlivé asymetrii restituční povinnosti stran neplatné smlouvy, kdy by byla znevýhodněna ta strana, která z neplatné smlouvy plnila dříve a jejíž nárok na vydání bezdůvodného obohacení by byl promlčen (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 10. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 383/05).

Navrhovatel namítá, že závěry finančního arbitra ohledně vypořádání bezdůvodného obohacení jsou nepřezkoumatelné, protože finanční arbitr neuvedl, podle jaké právní úpravy bezdůvodné obohacení vypořádal. Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr cituje ustanovení § 451 starého občanského zákoníku, ale odkazuje na judikaturu týkající se zúčtování vzájemného peněžitého plnění podle § 457 starého občanského zákoníku, aniž by výslovně uvedl, že zúčtování provedl právě podle tohoto ustanovení. Navrhovatel namítá, že v režimu § 457 starého občanského zákoníku musí být zúčtováno veškeré vzájemně poskytnuté plnění bez ohledu na dobu, kdy bylo poskytnuto. Na základě zjištěného rozdílu lze teprve konstatovat, která smluvní strana se bezdůvodně obohatila a vůči takto zjištěnému bezdůvodnému obohacení může strana, která má povinnost bezdůvodné obohacení vydat, vznést námitku promlčení. Navrhovatel svoji argumentaci opírá o stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28. 3. 1975, sp. zn. Cpj 34/74, a o rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002. Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr postupuje v rozporu s judikaturou a ke škodě Navrhovatele, když nejdříve aplikuje námitku promlčení a následně zúčtovává plnění uskutečněná v „nepromlčeném období“ (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2014, sp. zn. 26 Cdo 687/2014, rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 2004, sp. zn. 21 Cdo 326/2004). Navrhovatel argumentuje, že finanční arbitr měl zúčtovat vzájemná plnění Navrhovatele a Instituce na principu priority (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1128/2014), a to bez ohledu na promlčení.

Závěr finančního arbitra, že se Navrhovatel obohatil na úkor Instituce, tak podle Navrhovatele zcela postrádá podstatný znak bezdůvodného obohacení, kterým je majetkový prospěch, jak jej předpokládá § 451 starého občanského zákoníku. Pojistné zaplacené Navrhovatelem v průběhu trvání pojištění (1.221.000 Kč) převyšuje plnění ze strany Instituce v podobě mimořádných výběrů (923.220 Kč). Navrhovatel argumentuje, že rozdíl ve výši 297.780 Kč je bezdůvodným obohacením na straně Instituce. Navrhovatel tvrdí, že při vypořádání nároku na vydání bezdůvodného obohacení je nutno zohlednit i zákonné příslušenství.

Navrhovatel vznáší námitku promlčení ve vztahu k jakýmkoli nárokům Instituce z titulu bezdůvodného obohacení, popř. náhrady škody.

Navrhovatel argumentuje, že tím, že Instituce systematicky a vědomě nezveřejňovala náklady a poplatky, porušila svoji povinnost jednat při výkonu pojišťovací činnosti s odbornou péčí a tím způsobila Navrhovateli škodu ve výši nákladů a poplatků, o které Instituce Navrhovateli snížila odkupné při předčasném ukončení pojištění. Navrhovatel argumentuje,

že by Pojistnou smlouvu při znalosti nákladové struktury neuzavřel. Navrhovatel současně dovozuje, že Instituce způsobila škodu úmyslně a v režimu desetileté promlčecí lhůty dosud nedošlo k promlčení nároku Navrhovatele na náhradu škody.

Navrhovatel navrhuje, aby finanční arbitr doplnil dokazování v námitkovém řízení o e-mailovou korespondenci mezi zástupci OVB Allfinanz, a.s., IČO 48040410, se zástupkyní Instituce, která je založena ve spisu vedeném v řízení před finančním arbitrem pod sp. zn. FA/ZP/1767/2016, č. j. FA/22585/2017, a která prokazuje úmysl Instituce bezdůvodně se obohacovat.

Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr nález změnil a uložil Instituci povinnost zaplatit Navrhovateli částku ve výši 297.780 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,05 % p.a. z částky 297.780 Kč, jdoucí od 17. 6. 2015 do zaplacení, současně aby rozhodl o určení neplatnosti Pojistné smlouvy ve výroku rozhodnutí.

Navrhovatel dále navrhuje doplnit důkazy o materiály ze spisu sp. zn. FA/ZP/1767/2016, evid. č. FA/22582/2017, kde se ■ (který zprostředkoval uzavření i Pojistné smlouvy) vyjadřuje k tomu, že klientům nabízel a uzavíral pojistné smlouvy za účelem kumulace finančních prostředků, a to z důvodu likvidity většiny vložených peněz, sjednávání pojistné ochrany nebylo cílem těchto pojistných smluv, bylo jen formální a v minimální výši, a doporučoval Profi Invest jako bezkonkurenční produkt, který neobsahoval žádné počáteční náklady v prvních dvou letech. Navrhovatel z tohoto dovozuje, že Instituce minimálně počínaje dnem 23. 5. 2012 prokazatelně věděla o tom, že produkt Profi Invest je distribuován jako produkt s nulovými počátečními náklady.

Navrhovatel odkazuje Úřední sdělení ČNB k některým informačním povinnostem při sjednávání a během trvání životního pojištění (zveřejněné ve Věstníku ČNB v částce 6/2012 ze dne 14. května 2012) a tvrdí, že Instituce musela vědět, jaké jsou na ni kladeny nároky z hlediska členění pojistného v pojistných smlouvách, aby Instituce splňovala kritérium odborné péče při uzavírání pojistné smlouvy.

Navrhovatel dovozuje, že Instituce musela vědět, že Pojistná smlouva uzavřená mezi Institucí a Navrhovatelem vykazuje takové vady, které mohou způsobit její neplatnost a musela rovněž vědět, že (nejen) počáteční poplatky nebyly v pojistné smlouvě řádně sjednány. Instituce tak musela jednoznačně vědět, že přijímáním pojistného se může bezdůvodně obohacovat. S ohledem na skutečnost, že Instituce neučinila žádné opatření pro nápravu závadného stavu, lze dovodit, že byla s tímto stavem a jeho následky srozuměna. V jednání Instituce je tak minimálně od 23. 5. 2012 zcela patrný úmysl bezdůvodně se obohatit, a to ve formě úmyslu nepřímého.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr měl přihlídnout k důkazu ve spisu FA/ZP/1767/2016, evid. č. FA/22582/2017 již při rozhodování o Nálezu.

4. Řízení o námitkách

Zákon o finančním arbitrovi zaručuje podle § 16 odst. 1 stranám sporu právo podat proti nálezů finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezů; včasně podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nález potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr podle těch správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 an. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil námitky Navrhovatele jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Smyslem vypořádání tvrzení účastníků řízení a hodnocení podkladů v řízení před finančním arbitrem není, stejně jako v řízení soudním, podrobné vyvracení každého tvrzení účastníků a provádění každého předloženého či označeného podkladu. V tomto směru finanční arbitr odkazuje na závěry Ústavního soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, že „[n]ení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“.

Finanční arbitr vedle posouzení správnosti Nálezu vzhledem k námitkám Navrhovatele opětovně posoudil, zda v řízení postupoval v souladu se zákonem a ostatními právními předpisy, především zda byl k vydání Nálezu příslušný, zda nepřekročil svou pravomoc, zda v řízení postupoval v souladu s procesně-právními předpisy, zejména zda dbal a šetřil práv účastníků řízení, jednal v souladu se zásadou legitimního očekávání, nezneužil správního uvážení, účastníky řízení řádně poučoval či zda neporušil některou další ze základních zásad činnosti správních orgánů vtělených do úvodních ustanovení správního řádu, případně jestli k takovému závěru není alespoň důvodné podezření.

Finanční arbitr ve věci samé v mezích své pravomoci a působnosti dané zákonem o finančním arbitrovi rozhodl dne 22. 11. 2017 Nálezem, tedy takovou formou rozhodnutí, kterou mu přikazuje § 15 zákona o finančním arbitrovi. Vzhledem k povaze věci, její složitosti a nutnosti opakovaných výzev směrem k účastníkům řízení je finanční arbitr toho názoru, že v řízení postupoval bez průtahů a rozhodl v přiměřené lhůtě (§ 6 správního řádu, § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi). Finanční arbitr rozhodl Nálezem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy, jak mu ukládá § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, přitom respektoval zásadu legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu).

Nález obsahuje jak výrokovou část, tak detailní odůvodnění a poučení účastníků řízení (§ 68 správního řádu). Odůvodnění Nálezu zachycuje veškeré úvahy finančního arbitra a provedené právní posouzení zjištěného skutkového stavu, včetně uvedení všech právních předpisů, které finanční arbitr aplikoval, a vypořádání se se všemi podklady, které měl finanční arbitr k dispozici od účastníků řízení a které si v řízení i sám vyžádal. Nález byl doručen účastníkům řízení, Navrhovateli byl doručen dne 22. 11. 2017 a Instituci dne 23. 11. 2017.

4.1. Příslušnost finančního arbitra

Podle § 1 odst. 1 písm. e) zákona o finančního arbitra vymezuje příslušnost finančního arbitra takto „K rozhodování sporu spadajícího jinak do pravomoci českých soudů je příslušný též finanční arbitr (dále jen „arbitr“), jedná-li se o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování životního pojištění“.

Finanční arbitr je tedy příslušný řešit pouze spory ze životního pojištění.

Podle § 54 zákona o pojistné smlouvě je životní pojištění pojištěním pro případ smrti, dožití se určitého věku nebo dne určeného smlouvou jako konec pojištění, anebo pro případ jiné skutečnosti týkající se změny osobního postavení člověka. Za pojištění změny osobního postavení člověka se např. považuje svatební pojištění, pojištění narození dítěte. Pojištění pro případ úrazu nebo nemoci je sice stejně jako životní pojištění podkategorie pojištění osob, zákon o pojistné smlouvě ho však upravuje samostatně v ustanoveních § 60 a násl.

resp. § 62 a násl. Obdobnou úpravu obsahuje i § 2833 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), který zákon o pojistné smlouvě s účinností od 1. 1. 2014 nahradil a který obsahuje právní definici životního pojištění v okamžiku rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí.

Pojistná smlouva, která je předmětem tohoto sporu, obsahuje životní pojištění a zároveň úrazové pojištění (připojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu s progresivním plněním, doby nezbytného léčení úrazu, závažných onemocnění, trvalé invalidity následkem úrazu).

Finanční arbitr není příslušný řešit platnost úrazového pojištění sjednaného Pojistnou smlouvou a není ani příslušný rozhodnout o vydání pojistného, které slouží na úhradu úrazového pojištění. Pokud by tedy v Nálezu finanční arbitr o tomto rozhodl, bylo by jeho rozhodnutí o úrazovém pojištění nicotné podle § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení § 77 odst. 1 správního řádu, neboť by finanční arbitr rozhodl o něčem, k čemu nebyl věcně příslušný. Toto odpovídá i čl. 2 odst. 2 zákona č. 23/1991 Sb., listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že „*Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví.*“.

Finanční arbitr tedy rozhodl správně, když v Nálezu výrokem I. řízení se v části připojištění smrti následkem úrazu, trvalých následků úrazu s progresivním plněním, doby nezbytného léčení úrazu, závažných onemocnění, trvalé invalidity následkem úrazu zastavil.

4.2. *Nezjištění skutkových okolností a neprovedení navrhovaných důkazů*

K námitce Navrhovatele, že finanční arbitr nedostatečně zjistil náklady, poplatky a zaplacené pojistné, finanční arbitr podotýká, že Navrhovatel jakkoliv netvrdí, jak by tyto důkazy ovlivnily výrok Nálezu, ani co by ty tyto skutečnosti měly prokázat.

Finanční arbitr v Nálezu dovedl neplatnost dvou nejvyšších Institucí účtovaných nákladů - počátečního a správního nákladu a dovedl (a i minoritně i na další skutečnosti) neplatnost celé Pojistné smlouvy. S ohledem na zásadu procesní ekonomie již finanční arbitr u Pojistné smlouvy, kterou jako celek prohlásil za neplatnou, nezjišťoval neplatnost každého jednotlivého ujednání Pojistné smlouvy, tj. nezjišťoval, zda Instituce nestrhla další neplatný poplatek či náklad, neboť v případě neplatnosti Pojistné smlouvy finanční arbitr jako bezdůvodné obohacení Instituce posuzuje přijaté pojistné a nikoliv neplatně stržený poplatek.

K námitce Navrhovatele o nezjištění přesné výše zaplaceného pojistného finanční arbitr důrazně upozorňuje, že řízení před finančním arbitrem je ze své podstaty řízením sporným, tj. ačkoliv podle § 12 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi „*Arbitr není vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy. Při svém rozhodování vychází arbitr ze skutkového stavu věci a volně hodnotí důkazy.*“, by především měl předkládat důkazy účastník řízení, který se něčeho dovolává. V zákoně o finančním arbitrovi není stanoveno, že by finanční arbitr měl doklady vyžadovat pouze po instituci a nikoliv po navrhovateli, naopak podle § 10 odst. 1 písm. d) zákona o finančním arbitrovi má návrh na zahájení řízení obsahovat důkazy, tj. zákon o finančním arbitrovi počítá s tím, že navrhovatel bude skutečnosti aktivně dokazovat a ne pouze vyčítat finančnímu arbitrovi, že nedostatečně zjistil skutkový stav, jak nyní činí Navrhovatel.

Navrhovatel v řízení jakkoliv neprokázal výši zaplaceného pojistného a platby pojistného (ačkoliv s ohledem na skutečnost, že pojistné platil z bankovního účtu, by platby pojistného zřejmě mohl bez větších komplikací prokázat), ačkoli ho finanční arbitr k tomu vyzval. Finanční arbitr tak vycházel z předepsaných plateb pojistného a tvrzení Instituce, které Navrhovatel jakkoliv nerozporoval. Finanční arbitr mohl rozhodovat pouze podle výše uvedeného, neboť rozdíl mezi předepsaným pojistným na životní pojištění ve výši

503.715 Kč a řádně doložená částka mimořádných výběrů ve výši 923.160 Kč, nenasvědčovaly tomu, že reálně zaplacené pojistné (za situace, kdy ani jedna strana netvrdila zaplacení mimořádného pojistného) převyšovalo doložené mimořádné výběry, což by byla jediná možná skutečnost, která by změnila výrok v Nálezu.

Navrhovatel v Námitkách nevysvětluje, jak skutečnost, že finanční arbitr vycházel z předepsaného pojistného a tvrzení Instituce, že Navrhovatel uhradil pojistné pouze do 28. 2. 2014, ovlivnila výrok v Nálezu ani jakkoliv neprokázal, že by Navrhovatel zaplatil pojistné v jiné výši, než jakou konstatoval finanční arbitr v Nálezu. Navrhovatel též v Námitkách jakkoliv nepopírá, že by pojistné neplatil v předepsané výši a pouze do 28. 2. 2014. Navrhovatel platby pojistného nedoložil ani v Námitkách, což činí jeho námitku absurdní. Skutečnost, že Navrhovatel vyčítá finančnímu arbitrovi, že nezjistil při rozhodování v Nálezu výši zaplaceného pojistného, považuje finanční arbitr ještě za to absurdnější za situace, kdy ve výzvě 11. 9. 2015 vyzval finanční arbitr Navrhovatele k doložení zaplaceného pojistného, Navrhovatel si dvakrát prodloužil lhůtu k vyjádření, pak se vyjádřil, že zaplacené pojistné doloží později, a později toto již nedoložil. A neučinil tak ani v souvislosti se seznámením s podklady shromážděnými podklady před vydáním nálezu.

Navrhovatel svoji námitku o tom, že finanční arbitr neprovedl důkazy, které Navrhovatel ve svém návrhu na zahájení řízení navrhoval a současně finanční arbitr neodůvodnil, proč se těmito důkazními návrhy nezabýval, jakkoliv neupřesnil, tj. nekonkretizoval, jakými návrhy důkazů se měl finanční arbitr zabývat a vůbec neodůvodnil, jaké by provedení daných neprovedených důkazů mělo dopady na výroky Nálezu, proto finanční arbitr nemůže tuto námitku vypořádat.

Finanční arbitr odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 77/2009 „*Ústavní soud k otázce tzv. opomenutého důkazu uvedl, že zásadám spravedlivého procesu odpovídá nejen možnost účastníka řízení vyjádřit se k provedeným důkazům, nýbrž i navrhnout důkazy vlastní. Soud (a tedy ani správní orgán) sice není povinen provést všechny navržené důkazy, avšak musí o vznesených návrzích rozhodnout a - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a k právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl, resp. pro základ svých skutkových zjištění je nepřevzal (srov. Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 61/94, Sb. ÚS, sv. 3, s. 51, obdobně např. nález sp. zn. I. ÚS 549/2000, Sb. ÚS, sv. 22, s. 65, nález sp. zn. II. ÚS 663/2000, Sb. ÚS, sv. 22, s. 19, nález sp. zn. IV. ÚS 67/2000, Sb. ÚS, sv. 21, s. 153; dostupné též na <http://nalus.usoud.cz>).“*

Finanční arbitr odkazuje na část Nálezu, ve které výslovně vyjmenovává podklady, které mu strany sporu předložily. Finanční arbitr všechny tyto podklady při rozhodování sporu vzal v úvahu.

Finanční arbitr připouští, že neprovedl všechny Navrhovatelem navržené důkazy, resp. provedl všechny důkazy, které Navrhovatel předložil a u důkazů navržených Navrhovatelem, které ale Navrhovatel nepředložil, neboť je neměl k dispozici, ale požadoval jejich předložení po Instituci, musel finanční arbitr zohlednit zásadu procesní ekonomie a hospodárnosti řízení (viz § 6 odst. 2 správního řádu), tj. nevyžadoval předložení těchto důkazů po Instituci, pokud se domníval, že tyto předložené důkazy nejsou nezbytné pro rozhodnutí.

Pokud Navrhovatel sám nepředloží podklady, které má k dispozici a zároveň ani výslovně neoznačí v Námitkách, jaké podklady si má finanční arbitr od Instituce obstarat a k prokázání čeho by sloužily, sám svoji námitku činí ještě absurdnější, neboť je zřejmé, že tuto námitku podal svévolně blanketně pouze k tomu, aby způsobil obstrukce, bez toho aniž by tato námitka měla nějaký meritorní základ.

4.3. Určení neplatnosti Pojistné smlouvy

V Nálezu finanční arbitr posoudil platnost Pojistné smlouvy pouze jako předběžnou otázku k vydání bezdůvodného obohacení, ale nerozhodoval ve výrokové části o určení neplatnosti Pojistné smlouvy, neboť finanční arbitr nedovodil právní zájem Navrhovatele na výroku o neplatnosti Pojistné smlouvy.

Určení neplatnosti smlouvy samo o sobě (tj. v samostatném výroku nálezu finančního arbitra) je možné pouze tehdy, pokud na tomto určení prokáže účastník řízení, resp. v posuzovaném případě Navrhovatel, právní zájem (srov. § 142 odst. 1 správního řádu, příp. analogicky § 80 občanského soudního řádu).

Podle § 24 zákona o finančním arbitrovi se v řízení před finančním arbitrem postupuje podle zákona o finančním arbitrovi a podle správního řádu, nestanoví-li zákon o finančním arbitrovi jinak. Zákon o finančním arbitrovi pravidla pro rozhodování o návrzích na určení nebo na plnění neupravuje, proto se použije úprava správního řádu, kde podle § 142 odst. 1 správního řádu platí, že „[s]právní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo“. Finanční arbitr nepostupuje podle § 142 odst. 1 správního řádu tehdy, jestliže „může otázku jeho vzniku, trvání nebo zániku řešit v rámci jiného správního řízení“ (§ 142 odst. 2 správního řádu). Protože je však rozhodnutí finančního arbitra přezkoumatelné soudem, nikoli v režimu přezkumu správního rozhodnutí podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, ale v režimu zvláštního přezkumu podle části páté občanského soudního řádu, posuzoval finanční arbitr „nezbytnost“ právního zájmu na požadovaném určení analogicky „naléhavému právnímu zájmu“ k určovací žalobě ve smyslu § 80 občanského soudního řádu, který stanoví: „Určení, zda tu právní poměr nebo právo je či není, se lze žalobou domáhat jen tehdy, je-li na tom naléhavý právní zájem“.

Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 9. 12. 2009, sp. zn. 29 Cdo 101/2008, podle kterého „je naléhavý právní zájem na určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, dán zejména tam, kde by bez toho určení bylo ohroženo právo navrhovatele nebo kde by bez tohoto určení se stalo jeho právní postavení nejistým. Žaloba domáhající se určení podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. nemůže být zpravidla opodstatněna tam, kde lze žalovat na splnění povinnosti podle ustanovení § 80 písm. b) o. s. ř. Jestliže se však určením, že tu právní vztah nebo právo je či není, vytvoří pevný právní základ pro právní vztahy účastníků sporu (a předejde se tak žalobě o plnění), je určovací žaloba přípustná i přesto, že je možná také žaloba o splnění povinnosti.“

Navrhovatel v Námitkách argumentuje, že vydání deklaratorního rozhodnutí je nezbytné pro to, aby se mohl domáhat náhrady škody pro neplatnost právního úkonu, která by mu mohla vzniknout za situace, že mu správce daně při podání dodatečného daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob vyměří sankci.

Navrhovatel však v řízení neprokázal, že by využíval v souvislosti s Pojistnou smlouvou daňové výhody. Avšak i za situace, kdy by si Navrhovatel snižoval daňový základ v souvislosti s pojistným zaplaceným na životní pojištění podle § 15 odst. 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, měl by mít Navrhovatel již v okamžiku zahájení řízení před finančním arbitrem uplatněné odpočty dodané z důvodu předčasného ukončení Pojistné smlouvy. Navrhovatel tedy není v nejistém právním postavení, zda má dodanit uplatněné odpočty či nikoli, jelikož dodanit Pojistnou smlouvu byl povinen, protože ji předčasně ukončil. Pokud tak Navrhovatel dosud neučinil a hrozí mu sankce ze strany správce daně, nelze to klást za vinu finančnímu arbitrovi, ale pouze sobě. Finanční arbitr v lichých tvrzených daňových aspektech naléhavý právní zájem Navrhovatele na požadovaném určení neshledává.

K námitce Navrhovatele, že finanční arbitr nerozhoduje skutkově obdobné případy shodně s odkazem na selektivní výběr rozhodnutí týkajících se spotřebitelského úvěru, ve kterých finanční arbitr rozhodl o určení neexistence právního vztahu, aniž by zkoumal právní zájem navrhovatelů na tomto určení, finanční arbitr odkazuje, že ve všech případech se jednalo o trvalé smlouvy, ze kterých navrhovatelům plynuly povinnosti, zejména ke splácení úvěrů. Ani v jednom z řízení se nejednalo o ukončenou smlouvu. Finanční arbitr neshledal, že by v některém z Navrhovatelem vyjmenovaných rozhodnutí šlo o spor se shodným skutkovým základem. Finanční arbitr postupuje v řízení vždy podle zásad právní jistoty a legitimního očekávání (§ 2 odst. 4 správního řádu) tak aby skutkově shodné či obdobné případy byly rozhodovány obdobně.

Pojištění založené Pojistnou smlouvou již netrvá a smluvní strany nejsou z Pojistné smlouvy navzájem zavázány. Otázka určení neplatnosti Pojistné smlouvy v daném případě není nezbytná ani pro jiné řízení vedené Navrhovatelem, kde by se Navrhovatel ocitl v nouzi důkazní či v nouzi tvrzení.

4.4. K promlčení

K námitce Navrhovatele, že by se měla uplatit 10 letá promlčecí doba, protože se Instituce na Navrhovatele obohatila úmyslně, finanční arbitr odkazuje na podrobné odůvodnění závěru v Nálezu, že úmyslné bezdůvodné obohacení Instituce ze shromážděných podkladů nedovodil a že o úmyslné bezdůvodné obohacení na straně Instituce by se jednalo v případě, že by věděla nebo byla alespoň srozuměna s tím, že přijímáním běžného pojistného od Navrhovatele se bezdůvodně obohacuje, tj. že přijímá plnění z neplatné pojistné smlouvy nebo bez platného právního důvodu.

Navrhovatelem nově zmiňovaný podklad ve spisu FA/ZP/1767/2016, evid. č. FA/22582/2017 o tom, že podřízený pojišťovací zprostředkovatel ■ se v emailu vyjádřil, že „v prvních dvou letech nejsou počáteční náklady“, neprokazuje skutečnost, že by se Instituce chtěla úmyslně bezdůvodně obohacovat z neplatné Pojistné smlouvy. Instituce by se bezdůvodně úmyslně obohacovala jen v případě, kdyby přijímala pojistné od Navrhovatele a zároveň si byla vědoma neplatnosti Pojistné smlouvy, tj. kdyby přijímala pojistné, ale kdyby zároveň nehodlala poskytovat pojistnou ochranu, vyplatit pojistné plnění v případě pojistné události, mimořádný výběr v případě žádosti klienta nebo odkupné v případě předčasného ukončení Pojistné smlouvy.

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Instituce nebyla přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy, resp. Instituce je pořád přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy, pro což mimo jiné svědčí i skutečnost, že Instituce v souladu s Pojistnou smlouvou během trvání Pojistné smlouvy vyplácela Navrhovatelovi na jeho žádost mimořádné výběry.

Proti úmyslu Instituce se bezdůvodně obohatit svědčí i skutečnost, že Navrhovatelovi pojišťovací zprostředkovatel předal modelování průběhu pojištění vygenerované 23. 7. 2009 (dále jen Modelace I“), 25. 1. 2010, 5. 2. 2011, 17. 4. 2011, 18. 9. 2011, 21. 5. 2012 (dále též souhrnně „Modelace“).

Z Modelací vyplývá, že 1) v prvních letech pojištění je hodnota pojistné smlouvy výrazně nižší než zaplacené pojistné; 2) hodnota odkupného je vždy nižší než hodnota pojistné smlouvy během celého trvání Pojistné smlouvy; 3) hodnota odkupného je v prvních letech pojištění drasticky nižší od zaplaceného pojistného.

Podle Modelace I pak v tomto případě:

- 1) v prvním roce po zaplacení pojistného 12 x 3.000 Kč, tj. 36.000 Kč, byla hodnota pojistné smlouvy zvýšená o modelovaný úrok 32.457 Kč a hodnota odkupného 0, tj.

- hodnota pojistné smlouvy byla nižší než zaplacené pojistné a odkupné bylo o 100% nižší než zaplacené pojistné;
- 2) v druhém roce po zaplacení pojistného 24 x 3.000 Kč, tj. 72.000 Kč, byla hodnota pojistné smlouvy zvýšená o modelovaný úrok 67.054 Kč a hodnota odkupného 27.783Kč, tj. hodnota pojistné smlouvy je stále nižší než zaplacené pojistné a hodnota odkupného je cca 39 % zaplaceného pojistného;
  - 3) ve třetím roce po zaplacení pojistného 36 x 3.000 Kč, tj. 108.000 Kč, byla hodnota pojistné smlouvy zvýšená o modelovaný úrok 104.417 Kč a hodnota odkupného 64.281 Kč, tj. hodnota pojistné smlouvy je stále nepatrně nižší než zaplacené pojistné a hodnota odkupného je cca 62 % zaplaceného pojistného;
  - 4) ve čtvrtém roce po zaplacení pojistného 48 x 3.000 Kč, tj. 144.000 Kč, byla hodnota pojistné smlouvy zvýšená o modelovaný úrok 144.769 Kč a hodnota odkupného 103.635 Kč, tj. až v tomto roce hodnota pojistné smlouvy s daným namodelovaným úrokem převýšila zaplacené pojistné, nicméně hodnota odkupného je stále pouze 72 % zaplaceného pojistného;
  - 5) teprve v osmém roce zaplacené pojistné ve výši 8 x 12 x 3000 Kč, tj. 288.000 Kč je nižší než namodelované odkupné ve výši 294.569 Kč;
  - 6) z výše uvedeného je zjistitelné, že i při předpokládaném vzrůstu fondu o 8 % je pojistná smlouva prvních osm let ztrátová.

Jelikož Navrhovatel Modelace předložil v řízení, je nepopiratelné, že je měl během trvání pojištění k dispozici. Ačkoliv Modelace nejsou součástí Pojistné smlouvy, Modelace jakkoliv neskryvají úmysl Instituce strhávat si během trvání Pojistné smlouvy náklady (včetně nákladů předčasného ukončení pojistné smlouvy), neboť s náklady počítají, ač je výslovně neuvádějí. Modelace spíše svědčí o skutečnosti, že Navrhovatel při uzavírání Pojistné smlouvy a jejich změnách nebyl dostatečně obezřetný.

Finanční arbitr nemůže pro posouzení promlčení v tomto případě desetiletou promlčecí dobu použít, neboť v řízení nebyl prokázán úmysl Instituce se bezdůvodně obohatit.

K námitce promlčení finanční arbitr opakovaně odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. 25 Cdo 2593/2011, že „[u]platnění námitky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby ničím nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku v důsledku promlčení byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. O jednání vykazující znaky přímého úmyslu poškodit druhého účastníka by ovšem nebylo možno uvažovat z okolností a důvodů, z nichž je vznik uplatněného nároku dovozován, nýbrž jen z konkrétních okolností, za nichž byla námitka promlčení tohoto nároku uplatněna. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2905/99, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. 33 Odo 561/2006)“.

4.5. Zúčtování

Navrhovatel v otázce zúčtování bezdůvodného obohacení napadá skutečnost, že by se při zúčtování bezdůvodného obohacení mělo zohlednit promlčení a dále, že by mimořádné výběry, které obdržel, byly jeho bezdůvodným obohacením, ale chápe je jen jako snížení bezdůvodného obohacení Instituce.

Ustanovení § 457 starého občanského zákoníku stanoví, že „Je-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.“

Finanční arbitr opakovaně odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 52/2002, že „byla-li obě plnění, která si účastníci neplatné smlouvy navzájem poskytli, peněžítá, provede soud vzájemné zúčtování obou neoprávněných majetkových prospěchů (dnešní terminologií bezdůvodných obohacení) a k takovému postupu není třeba ani vzájemné žaloby ani projevu směřujícího k započtení. Jestliže tedy jde o vrácení vzájemných peněžitých plnění z neplatné smlouvy, je třeba po vzájemném zúčtování těchto plnění uložit plnění rozdílu jednomu z účastníků...Tyto teoretické i judikatorní závěry vycházejí z toho, že ustanovení § 457 obč. zák. upravuje (oproti dalším skutkovým podstatám bezdůvodného obohacení) povinnosti účastníků, kteří si navzájem plnili na základě neplatné nebo zrušené smlouvy, zvláštním způsobem; totiž tak, že požadavek jedné smluvní strany, aby jí bylo druhou smluvní stranou vráceno plnění, jež jí poskytla, může uspět, jen je-li žadatelem navenek deklarována i připravenost vrátit to, co na základě takové smlouvy obdržel od druhé smluvní strany on sám (jde-li o žalobu, musí se uvedený závazek promítnout i do znění tzv. žalobního petitu). V případě povinnosti vrátit si oboustranně plnění jde v režimu ustanovení § 457 obč. zák. o tzv. synallagmatický (vzájemně podmíněný) závazek (srov. k tomu dále ustanovení § 560 odst. 1 obč. zák.). Jsou-li obě plnění peněžítá nebo jde-li o plnění, za něž musí být poskytnuta náhrada v penězích (srov. dikci § 458 odst. 1 obč. zák.), pak se specifická povaha ustanovení § 457 obč. zák. projevuje i tím, že v soudním řízení o žalobě o vrácení plnění z neplatné nebo zrušené smlouvy lze přiznat pouze vrácení toho, oč peněžité plnění žalobce (nebo peněžítá náhrada za ně) přesahuje peněžité plnění (nebo peněžitou náhradu za ně) poskytnuté mu podle smlouvy žalovaným. Při takovém postupu se nevyžaduje (nepředpokládá) projev směřující k započtení. Na platnosti vyslovených závěrů, k nimž se i nadále ve své rozhodovací praxi hlásí, nevidí Nejvyšší soud důvodu cokoliv měnit ani pro případ, že jeden nebo oba účastníci neplatné nebo zrušené smlouvy jsou v konkursu...Také dobová úprava institutu započtení v občanském zákoníku (srov. ustanovení § 97 obč. zák. ve znění účinném před 1. 1. 1992, zmíněné i v R 26/1975) totiž zakazovala jednostranný zápočet některých pohledávek; v režimu ustanovení § 457 obč. zák. se však takový zákaz neprosadil...v intencích ustanovení § 457 obč. zák. vzniká povinnost vrátit plnění (a tedy i „právo na vrácení“) již v okamžiku přijetí takového plnění (předcházejícímu prohlášení konkursu). K tomuto okamžiku se vypořádávají (způsobem plynoucím z R 26/1975 a R 15/1989) i vzájemně poskytnutá plnění...“.

K judikátům k principu priority záúčtování (rozhodnutí Nejvyššího soudu 21 Cdo 326/2004 a sp. zn. 28 Cdo 1128/2014), na které odkazuje Navrhovatel, finanční arbitr podotýká, že výše uvedená rozhodnutí se netýkají zúčtování z neplatné smlouvy a nejsou proto relevantní.

Principem zúčtování je, že každá ze smluvních stran se na druhé straně bezdůvodně obohatila a soud tato bezdůvodná obohacení v celku proti sobě započte. Finanční arbitr tedy v Nálezu postupoval správně, když proti sobě jednotlivá bezdůvodná obohacení zúčtoval v celku a nikoliv postupně, jak požaduje Navrhovatel.

Finanční arbitr odkazuje, že starý občanský zákoník ani s ním související soudní judikatura (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 2373/2007) jakkoliv nevylučuje aplikaci promlčení při zúčtování podle § 457 starého občanského zákoníku. Starý občanský zákoník a s ním spojená judikatura (např. rozhodnutí Nejvyššího soudu 28 Cdo 2327/2016) vylučuje při zúčtování aplikaci promlčení pouze ve vztahu k vlastnickému právu podle § 107 odst. 3 občanského zákoníku.

Finanční arbitr tak v Nálezu rozhodl věcně správně, když při vypořádání vztahů z neplatné Pojistné smlouvy zohlednil námitku promlčení vznesenou Institucí.

V Námitkách vznesl námitku promlčení i Navrhovatel, finanční arbitr ji posoudil jako oprávněnou. Nárok Instituce na vydání bezdůvodného obohacení Navrhovatele, které přijal jako mimořádné výběry, se s ohledem na § 107 odst. 2 starého občanského zákoníku, promlčuje v tříleté promlčecí době.

Finanční arbitr tedy proti sobě zúčtoval, že celkem předepsané pojistné na životní pojištění v období od 3. 9. 2012 do 28. 2. 2014 činilo 503.715 Kč a že v období od 3. 9. 2012 do 28. 2. 2014 provedl Navrhovatel mimořádné výběry v celkové výši 723.160 Kč, když Instituce na základě žádosti ze dne 12. 9. 2012 vyplatila Navrhovateli dne 9. 10. 2012 mimořádný výběr ve výši 168.400 Kč; Instituce na základě žádosti ze dne 1. 2. 2013 vyplatila Navrhovateli dne 12. 2. 2013 mimořádný výběr ve výši 250.000 Kč; Instituce na základě žádosti ze dne 2. 12. 2013 vyplatila Navrhovateli dne 12. 12. 2013 mimořádný výběr ve výši 161.057 Kč; Instituce na základě žádosti ze dne 27. 3. 2014 vyplatila Navrhovateli dne 7. 4. 2014 mimořádný výběr ve výši 143.703 Kč.

Finanční arbitr tedy znovu při vydání bezdůvodného obohacení zúčtoval, co si Navrhovatel a Instituce vzájemně poskytli, tedy že Navrhovatel zaplatil Instituci v období od 3. 9. 2012 do 28. 2. 2014, tj. v nepromlčené době běžné pojistné na životní pojištění v celkové výši 503.715 Kč a Instituce v souvislosti s Pojistnou smlouvou Navrhovateli poskytla mimořádné výběry ve výši 723.160 Kč.

Finanční arbitr tedy potvrzuje svůj závěr uvedený v Nálezu, že bezdůvodné obohacení na straně Navrhovatele z mimořádných výběrů je tedy vyšší než bezdůvodné obohacení na straně Instituce z přijatého pojistného na životní pojištění v nepromlčeném období, a proto není nic, co by Navrhovateli z titulu bezdůvodného obohacení náleželo.

4.6. Neplatnost Pojistné smlouvy

Pokud Navrhovatel souhlasí se závěrem finančního arbitra o neplatnosti Pojistné smlouvy, ale nesouhlasí s důvody, kvůli kterým finanční arbitr shledal neplatnost Pojistné smlouvy, jsou tyto námitky námitkami proti odůvodnění rozhodnutí finančního arbitra, a tedy podle § 82 odst. 1 správního řádu, námitky nepřípustné.

4.7. Náhrada škody

Protože finanční arbitr posoudil Pojistnou smlouvu jako neplatnou, je vypořádání nároků z Pojistné smlouvy řešeno v § 457 starého občanského zákoníku.

Pokud je Pojistná smlouva neplatná jako celek, tak již není relevantní, že si Instituce přijaté pojistné snižovala o náklady a poplatky, ale celé její přijaté pojistné je bezdůvodné obohacení, které by byla povinna vydat, kdyby v nepromlčeném období mimořádné výběry Navrhovatele nepřesahovaly jím zaplacené pojistné. Jediná majetková újma, která Navrhovateli v souvislosti s Pojistnou smlouvou vznikla, spočívá v tom, že vzhledem k tomu, že se vydání části zaplaceného pojistného do 3. 9. 2012 promlčelo, neobdržel Navrhovatel zpátky celé zaplacené snížené o mimořádné výběry. Obcházel by zákonná ustanovení o promlčení, aby si účastník, kterému se část vydání bezdůvodného obohacení promlčelo, žaloval to, co se promlčelo, z titulu náhrady škody. Z výše uvedených důvodů neshledal finanční arbitr nárok Navrhovatele na náhradu škody.

5. K výroku rozhodnutí

Na základě všech shora uvedených skutečností finanční arbitr neshledal, že by ve věci vydání bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy Navrhovateli rozhodl věcně nesprávně z důvodů namítnutých Navrhovatelem, a setrvává tak na svém právním závěru, že s ohledem na promlčení části bezdůvodného obohacení a zúčtování bezdůvodného obohacení, které si strany poskytly období od 3. 9. 2012 do 28. 2. 2014, tj. v nepromlčeném období, není nic, co by Navrhovateli přiznal, neboť v nepromlčeném období bezdůvodné obohacení na straně Navrhovatele přesahuje bezdůvodné obohacení na straně Instituce.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*v případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce ■
Instituce – datová schránka v93dkf5

